

**Εμπορία Ανθρώπων με σκοπό
την εργασιακή εκμετάλλευση:**

**Δημόσιος οδηγός για την Αναγνώριση,
Αντιμετώπιση και Πρόληψη**

Οδηγός Τσέπης για το κοινό

Enhancing pRevention AnD multi-agenCy cooperAtion against labour TraffickiNG

**Funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the European Commission can be held responsible for them.

Project number: 101101925

The images included are licensed from Shutterstock.com.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή – Ορισμός της εμπορίας ανθρώπων	5
1.1. Ο αντίκτυπος της εμπορίας ανθρώπων στα θεμελιώδη δικαιώματα	6
1.2. Καταναγκαστική Εργασία	7
2. Εξοικείωση με την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση	8
2.1. Εμπορία ανθρώπων έναντι διακίνησης μεταναστών	8
2.2. Παράγοντες έλξης σχετικά με την εμπορία ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση	9
3. Αναγνώριση των δεικτών της εργασιακής εκμετάλλευσης – ευάλωτες ομάδες	10
3.1. Γενικοί δείκτες εργασιακής εκμετάλλευσης	10
3.2. Ερωτήσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση πιθανών θυμάτων εργασιακής εκμετάλλευσης	11
3.3. Ομάδες Στόχοι – Ευάλωτοι Πληθυσμοί	12
4. Προλαμβάνοντας την εργασιακή εκμετάλλευση	13
4.1. Μειώνοντας την ζήτηση για εργασιακή εκμετάλλευση	13
4.2. Ο ρόλος των επιχειρήσεων	13
5. Τι πρέπει να κάνετε αν υποψιάζεστε εργασιακή εκμετάλλευση	14
5.1 Πως να αναφέρουμε τις πιθανές περιπτώσεις με ασφάλεια	14
5.2. Υποστήριξη θυμάτων: Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουμε	15
5.3. Γραμμές επικοινωνίας (hotlines) για βοήθεια και περαιτέρω πληροφορίες στην Ελλάδα	15
6. Οικοδομώντας την ευαίσθητοποίηση στην κοινότητά σας	16
6.1. Η Δύναμη της Ευαίσθητοποίησης και της Δράσης	16
6.2. Ένα κάλεσμα για δράση	17
7. Ευαίσθητοποίηση του κοινού σχετικά με τον κίνδυνο εμπορίας ανθρώπων για τους πρόσφυγες από την Ουκρανία	18
7.1. Κατανοώντας τους κινδύνους	18
7.2. Αναγνωρίζοντας τους δείκτες της εμπορίας ανθρώπων στους Ουκρανούς πρόσφυγες	19
8. Πηγές σχετικές με την Ευρωπαϊκή Ένωση	20

Περίληψη – Σημεία κλειδιά

Ο παρόν οδηγός τσέπης αναδεικνύει το κρίσιμο σημείο της εμπορίας ανθρώπων (THB) με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση, δίνοντας έμφαση στις παραβιάσεις θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αναγκαιότητα για μια πολύπλευρη αντιμετώπιση που περιλαμβάνει την προστασία, τη δίωξη και την πρόληψη.

Ο οδηγός ορίζει την εμπορία ανθρώπων, επισημαίνοντας τα στοιχεία της (πράξεις, μέθοδοι και σκοπός) στο κεφάλαιο 1. Διαφοροποιεί την εμπορία ανθρώπων από την παράνομη διακίνηση ανθρώπων, ενώ αναδεικνύει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εργασιακή εκμετάλλευση (Κεφάλαιο 2). Επιπλέον παραθέτει λίστα με δείκτες για την αναγνώριση πιθανών θυμάτων, δίνοντας έμφαση στη σημασία μιας ευαίσθητης προσέγγισης κατά την αλληλεπίδραση μαζί τους.

Αυτός ο οδηγός προτείνει πολυδιάστατες στρατηγικές πρόληψης, εστιάζοντας στην μείωση της ζήτησης της εργασιακής εκμετάλλευσης, ενθαρρύνοντας την ηθική κατανάλωση και ενισχύοντας την εταιρική ανάληψη ευθυνών.

Παρέχει πρακτικές συμβουλές σχετικά με την αναφορά των πιθανών περιπτώσεων εργασιακής εκμετάλλευσης και την υποστήριξη των θυμάτων (Κεφάλαιο 5), προάγοντας την κοινωνική επαγρύπνηση, και καλώντας σε συλλογική δράση κατά της εργασιακής εκμετάλλευσης (Κεφάλαιο 6). Το κεφάλαιο 7 επικεντρώνεται στον κίνδυνο εργασιακής εκμετάλλευσης των Ουκρανών προσφύγων, οι οποίοι, στη δεδομένη χρονική περίοδο, αποτελούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα. Εν κατακλείδι, ο οδηγός επιβεβαιώνει την σημαντικότητα της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και της συλλογικής αντίδρασης ενάντια στην εργασιακή εκμετάλλευση, κάνοντας έκκληση για επαγρύπνηση, ενημερωμένη υπεράσπιση για την υποστήριξη των θυμάτων και προώθηση δίκαιων εργασιακών πρακτικών. Παραπέμπει τους αναγνώστες σε εξειδικευμένες πηγές για την Ευρωπαϊκή Ένωση για περαιτέρω πληροφόρηση και αναδεικνύει το εύρος των προσπαθειών που απαιτούνται για την αποτελεσματική διευθέτηση αυτού του παγκόσμιου ζητήματος (Κεφάλαιο 8).

1. Εισαγωγή – Ορισμός της εμπορίας ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων (THB) είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που δε σέβεται την ανθρώπινη ζωή, στο βωμό επιδίωξης του κέρδους. Αποτελεί μια σοβαρή μορφή οργανωμένου εγκλήματος, με διαφορετικά αίτια όπως η φτώχεια, η ανισότητα, η έμφυλη βία, η απουσία επαγγελματικών ευκαιριών κ.α. Η εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων απαιτεί μια πολυεπιστημονική και περιεκτική προσέγγιση, από την προστασία των θυμάτων έως τη δίωξη και καταδίκη των διακινητών.

Οι πράξεις «στρατολόγησης, μεταφοράς, υπόθαλψης ή υποδοχής προσώπων, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή της μεταφοράς του ελέγχου επί των προσώπων αυτών, με την απειλή ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με την παροχή ή λήψη πληρωμών ή ωφελημάτων για την επίτευξη της συγκατάθεσης προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, με σκοπό την εκμετάλλευση» θεωρούνται ως εμπορία ανθρώπων. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, της δουλείας ή πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία, την υποτέλεια, ή την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων, ή την αφαίρεση οργάνων¹.

Το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων περιλαμβάνει τρία βασικά χαρακτηριστικά: την πράξη, τα μέσα και το σκοπό. Η σωματική και η σεξουαλική κακοποίηση, ο εκβιασμός, η συναισθηματική χειραγώγηση και η αφαίρεση των επίσημων εγγράφων χρησιμοποιούνται ως τακτικές από τους διακινητές για τον έλεγχο των θυμάτων τους. Η εκμετάλλευση μπορεί να συμβεί στη χώρα προέλευσης του θύματος, κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης ή σε ξένη χώρα².

ΠΡΑΞΗ	ΜΕΣΑ	ΣΚΟΠΟΣ
Στρατολόγηση	Απειλή ή χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού	Εκμετάλλευση της εκπόρευσης άλλων ατόμων
Διακίνηση	Απαγωγή/Απάτη/Παραπλάνηση/	Σεξουαλική εκμετάλλευση
Μεταφορά	Κατάχρηση εξουσίας	Καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες
Κράτηση	Κατάχρηση μίας θέσης ευαλωτότητας	Δουλεία/καταναγκαστική εργασία
Υποδοχή των ατόμων	Δόση ή λήψη πληρωμών ή ωφελημάτων για την επίτευξη της συναίνεσης ενός ατόμου που έχει έλεγχο πάνω σε άλλο άτομο.	Αφαίρεση οργάνων
		Άλλες μορφές εκμετάλλευσης

1 Council of the European Union, European Parliament (2011, April 14). Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims. European Sources Online. <https://shorturl.at/BKV7n>

2 United Nations. Office on Drugs and Crime (n.d.). The Crime. <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/crime.html>

1.1. Ο αντίκτυπος της εμπορίας ανθρώπων στα θεμελιώδη δικαιώματα

Εργασιακές πρακτικές εκμετάλλευσης, καταχρηστική μεταχείριση, μη-ασφαλείς συνθήκες εργασίας, άρνηση παραχώρησης των νόμιμων μισθοδοσιών ή επιδομάτων, απομονωμένοι – μη-ταυτοποιημένοι μετανάστες, είναι μερικές πτυχές από την παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων μέσα από την εργασιακή εκμετάλλευση.

Η εμπορία ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση αποτελεί σοβαρή παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, απειλώντας τις βασικές αρχές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ισότητας και ελευθερίας, και απαγορεύεται ρητά από τον **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009)**.

-
- ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ (Άρθ. 1)
 - ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ (Άρθ.2)
 - ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ (Άρθ.3)
 - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ Η ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Η ΤΙΜΩΡΙΑΣ (Άρθ.4)
 - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Άρθ.5)
 - ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (Άρθ.6)
 - ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Άρθ.14)

1.2. Καταναγκαστική Εργασία³

Η καταναγκαστική εργασία, όπως ορίζεται στην Συνθήκη περί Καταναγκαστικής Εργασίας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, 1930 (Αριθμός 29), 1 αναφέρεται σε «κάθε εργασία ή υπηρεσία που ζητείται από οποιοδήποτε πρόσωπο υπό την απειλή οποιασδήποτε ποινής και για την οποία το εν λόγω πρόσωπο δεν έχει προσφερθεί εθελούσια».

Σύμφωνα με την αναφορά “Διεθνείς εκτιμήσεις της Σύγχρονης Δουλειάς/Καταναγκαστικής εργασίας και Καταναγκαστικού Γάμου” η οποία έχει δημιουργηθεί από το “Διεθνή Οργανισμό Εργασίας, Walk Free και το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης”:⁴

27.6 εκατομμύρια άτομα βρίσκονται σε κατάσταση καταναγκαστικής εργασίας κάθε ημέρα. Αυτός ο απόλυτος αριθμός μεταφράζεται σε 3.5 άτομα τα οποία βρίσκονται σε καταναγκαστική εργασία για κάθε χίλια άτομα στον κόσμο. Οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν 11,8 εκατομμύρια από το σύνολο των ατόμων που βρίσκονται σε καταναγκαστική εργασία. Περισσότερα από 3.3 εκατομμύρια από όλες τις προαναφερθείσες περιπτώσεις είναι παιδιά.

Η καταναγκαστική εργασία έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια.

Καμία περιοχή στον κόσμο δεν έχει καταπολεμήσει την καταναγκαστική εργασία.

Οι περισσότερες περιπτώσεις της καταναγκαστικής εργασίας παρατηρούνται στο ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Η καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα περιλαμβάνει νομική προστασία, επιβολή των εργασιακών προτύπων και υποστήριξη των θυμάτων. Οι πιο συχνές μορφές της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η **σεξουαλική και η εργασιακή εκμετάλλευση**. Οι δύο μορφές της εκμετάλλευσης έχουν ισάριθμες περιπτώσεις θυμάτων. Οι περισσότεροι διακινητές στην Ευρώπη, είναι Ευρωπαίοι πολίτες οι οποίοι συχνά έχουν την ίδια εθνικότητα με αυτή των θυμάτων τους. Περισσότερα από τα τρία τέταρτα των δραστών είναι άνδρες.⁵

Η επικράτηση της εργασιακής εκμετάλλευσης είναι σχεδόν ίση με αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Εν τω μεταξύ, η εκμετάλλευση μέσω καταναγκαστικής εργασίας και υπηρεσιών έφτασε στην υψηλότερη επικράτηση το 2022, στο 41,1%.⁶

³ International Labour Organization (ILO) Conventions: Specifically, the Forced Labour Convention (No. 29), the Abolition of Forced Labour Convention (No. 105), and the Domestic Workers Convention (No. 189), among others, set standards for the treatment of workers and the prevention of forced labour. https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/?p=NORMLEXPUB:12100:0:NO:P12100_ILO_CODE:C029

⁴ International Labour Organization (2022, September). Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage. www.ilo.org/publications/major-publications/global-estimates-modern-slavery-forced-labour-and-forced-marriage.

⁵ European Commission (2024, April 23). Together Against Trafficking in Human Beings. home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/together-against-trafficking-human-beings_en

⁶ Eurostat (2024, January 1). Trafficking in human beings statistics. ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Trafficking_in_human_beings_statistics#The_prevalence_of_labour_exploitation_is_almost_equal_that_of_sexual_exploitation

2. Εξοικείωση με την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση

Η εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση είναι ένα περίπλοκο ζήτημα και συνήθως έχει διακρατικό χαρακτήρα. Είναι σημαντικό να ξεκινήσουμε κατανοώντας τα συστατικά του, τις επιπτώσεις του και τις παγκόσμιες προσπάθειες για την καταπολέμησή του.

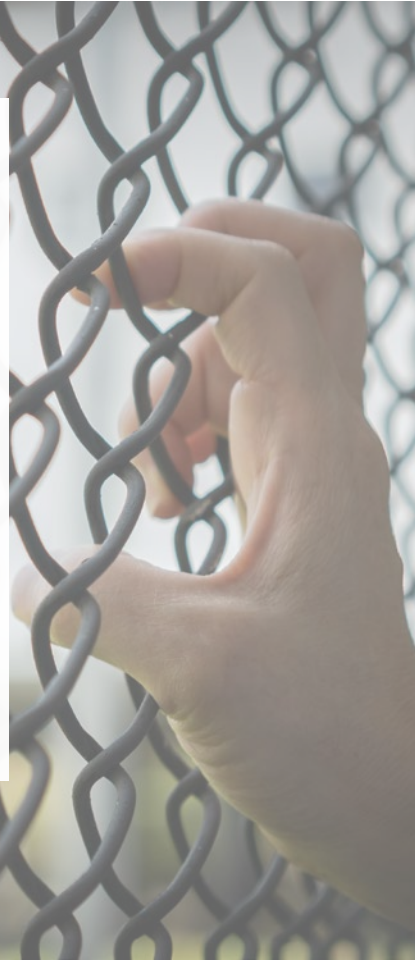
Η εργασιακή εκμετάλλευση συμβαίνει όταν τα άτομα βρίσκονται υπό τον εξαναγκασμό να εργάζονται σε απάνθρωπες συνθήκες, συχνά λαμβάνοντας λίγη ή καθόλου ανταμοιβή. Είναι μια μορφή ανθρώπινης εμπορίας όπου τα θύματα βρίσκονται σε καθεστώς εκμετάλλευσης για την εργασία τους, η οποία χαρακτηρίζεται από τη χρήση βίας, απάτης, ή εξαναγκασμού όσο αφορά τη στρατολόγηση, κράτηση, μεταφορά, παροχή ή απόκτηση ατόμου για εργασία ή άλλες υπηρεσίες.

2.1. Εμπορία ανθρώπων έναντι διακίνησης μεταναστών

Είναι καίριας σημασίας να διαχωριστεί το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων από την παράνομη διακίνηση ανθρώπων. Παρά το γεγονός ότι και τα δύο φαινόμενα αποτελούν παράνομες δραστηριότητες, διαφέρουν σημαντικά:

Η εμπορία ανθρώπων περιλαμβάνει την εκμετάλλευση και θεωρείται έγκλημα κατά του ατόμου. Δεν απαιτεί την διέλευση των διεθνών συνόρων και μπορεί να συμβεί εντός των συνόρων μίας χώρας.

Η διακίνηση μεταναστών περιλαμβάνει την παράνομη μετακίνηση ατόμων πέρα από τα σύνορα, συχνά με την συγκατάθεση τους, και ολοκληρώνεται όταν τα διακινηθέντα άτομα φτάσουν στον προορισμό τους.

2.2. Παράγοντες έλξης σχετικά με την εμπορία ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση

Οι παράγοντες έλξης προς την εμπορία ανθρώπων, συγκεκριμένα με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση, αναφέρονται σε μια πληθώρα περιστάσεων που ελκύουν άτομα σε συγκεκριμένες χώρες, περιοχές ή βιομηχανίες όπου καθίστανται ευάλωτα στην εκμετάλλευση.

Η παρακάτω λίστα είναι ενδεικτική αλλά όχι εξαντλητική όσον αφορά τους κύριους παράγοντες έλξης:

Η κατανόηση αυτών των παραγόντων αποτελεί καίριας σημασίας ζήτημα για να κατανοήσει κανείς τις βασικές αιτίες της εργασιακής εκμετάλλευσης, ώστε να αναπτυχθούν αποτελεσματικές στρατηγικές καταπολέμησης του φαινομένου.

Ζήτηση φθηνής εργασίας

Οικονομικές ανισότητες/ασυμφωνίες

Έλλειψη αντίληψης και κανονισμών

Συγκρούσεις και αστάθεια.

Κοινωνικές διακρίσεις

Βελτιωμένη κατάσταση και ποιότητα ζωής

Λιγότερη διάκριση ή κακομεταχείριση

Καλύτερες εργασιακές ευκαιρίες

Μεγαλύτεροι μισθοί και καλύτερες εργασιακές συνθήκες

Εγκατεστημένες κοινότητες/διασπορά

3. Αναγνώριση των δεικτών της εργασιακής εκμετάλλευσης – ευάλωτες ομάδες

Η εξοικείωση με τους δείκτες της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση είναι απαραίτητη για τον εντοπισμό των πιθανών θυμάτων και τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την παροχή βοήθειας. Αυτό το κεφάλαιο έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους αναγνώστες με τις γνώσεις για να παρατηρούν «κόκκινες σημαίες» σε διάφορα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των χώρων εργασίας και των κοινοτήτων. Η αντίληψη αυτών των δεικτών μπορεί να οδηγήσει σε έγκαιρες παρεμβάσεις, πιθανότατα διασώζοντας τα άτομα από περαιτέρω εκμετάλλευση.

3.1. Γενικοί δείκτες εργασιακής εκμετάλλευσης

Η εργασιακή εκμετάλλευση μπορεί να εντοπιστεί μέσω διάφορων δεικτών, οι οποίοι δεν είναι όλοι άμεσα εμφανείς. Αυτά τα σημάδια μπορούν να παρατηρηθούν στην φυσική και ψυχολογική κατάσταση των εργαζομένων, στην κατάσταση του εργασιακού περιβάλλοντος και στη συμπεριφορά του εργοδότη. Κύριοι δείκτες συμπεριλαμβάνουν τους κάτωθι:

- ▶ Κακή κατάσταση υγιεινής που υποδηλώνει συγκεκριμένη εργασία.
- ▶ Εμφανή σημάδια σωματικής κακοποίησης (λ.χ. μελανιές, κάψιματά, ουλές)
- ▶ Να βρίσκεται κάποιο άτομο σε απομόνωση ή υπό συνεχή παρακολούθηση.
- ▶ Πολύ κακές εργασιακές συνθήκες.
- ▶ Να βρίσκεται κάποιο άτομο υπό περιορισμό κινήσεων.
- ▶ Έλλειψη εξοπλισμού προστασίας και κατάλληλης ένδυσης εργασίας.
- ▶ Το άτομο διέσχισε τα σύνορα με ψευδή έγγραφα.
- ▶ Μη-κατοχή ταξιδιωτικών εγγράφων.
- ▶ Μη-κατοχή εγγράφων ταυτοποίησης ή κατοχή πλαστογραφημένων ταυτοτήτων.
- ▶ Δυσκολία στην απόκριση σε ερωτήσεις.
- ▶ Δισταγμός όσον αφορά την επικοινωνία με τις Αρχές.
- ▶ Αβεβαιότητα για το χώρο στον οποίο αυτή/ αυτός βρίσκεται.
- ▶ Οι εργαζόμενοι ζουν όπου εργάζονται.
- ▶ Σημάδια εκμετάλλευσης που σχετίζονται με διάφορους κλάδους, όπως η γεωργία, οι κατασκευές, η οικιακή εργασία και η μεταποίηση.

3.2. Ερωτήσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση πιθανών θυμάτων εργασιακής εκμετάλλευσης

Η αλληλεπίδραση με κάποιον που υποψιάζεστε ότι μπορεί να είναι θύμα εργασιακής εκμετάλλευσης απαιτεί μια ευαίσθητη προσέγγιση. Παρουσιάζονται μερικές ερωτήσεις οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν στην αναγνώριση των πιθανών θυμάτων, για την αποφυγή της περαιτέρω θυματοποίησης.

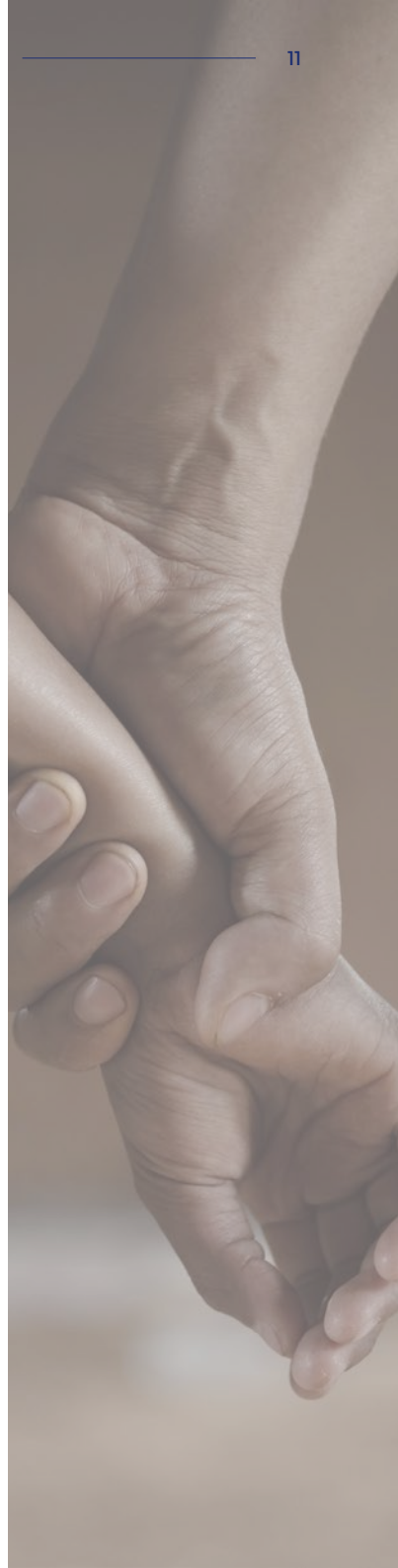
Μπορείς να φύγεις από την δουλειά σου εάν το θελήσεις;

Είσαι κάτοχος των εγγράφων ταυτοποίησης σου ή βρίσκονται στην κατοχή κάποιου άλλου;

Είχες απειληθεί σε περίπτωση προσπάθειας να φύγεις από την εργασία σου;

Πληρώνεσαι ανά τακτά χρονικά διαστήματα, και λαμβάνεις ότι σου είχαν υποσχεθεί;

Η εγκαθίδρυση της πρώτης προσέγγισης με ενσυναίσθηση, χωρίς στερεότυπα και προκαταλήψεις, είναι η καλύτερη βάση για μια αξιόπιστη σχέση, η οποία μπορεί να κάνει κάποιον να νιώσει ασφάλεια και υποστήριξη.

3.3. Ομάδες Στόχι – Ευάλωτοι Πληθυσμοί

Η κατανόηση του ποιος κινδυνεύει περισσότερο από την εργασιακή εκμετάλλευση και των παραγόντων που συμβάλλουν στην ευπάθειά του είναι απαραίτητη για τον όσο το δυνατόν πιο έγκαιρο εντοπισμό.

Ορισμένες ομάδες ανθρώπων είναι πιο ευάλωτες στην εργασιακή εκμετάλλευση λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως οι οικονομικές συνθήκες, η κοινωνική κατάσταση και η έλλειψη νομικής προστασίας. Αυτοί οι πληθυσμοί συνήθως είναι:

Μετανάστες και Πρόσφυγες:

Άτομα τα οποία έχουν μετακινηθεί πέρα από τα σύνορα αναζητώντας καλύτερες ευκαιρίες.

Άτομα και οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα:

Οικονομική αναγκαιότητα μπορεί να αναγκάσει τα άτομα να αποδεχτούν εργασιακές προτάσεις με υψηλό κίνδυνο χωρίς την δυνατότητα να διαπραγματευτούν τους όρους ή να αναζητήσουν νομική προστασία.

Παιδιά και έφηβοι:

Ιδιαίτερα όσοι προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, μπορεί να εξαναγκαστούν σε εργασία με το πρόσχημα της φροντίδας των οικογενειών τους ή μέσω απαγωγής και εμπορίας ανθρώπων.

Ομάδες μειονοτήτων:

Οι διακρίσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορούν να περιορίσουν την πρόσβαση όσο αφορά τις επίσημες μορφές εργασίας, εκπαίδευσης και νομικής προστασίας, καθιστώντας τις ομάδες αυτές πιο ευάλωτες στην εκμετάλλευση.

Γυναίκες και κορίτσια:

Σε συγκεκριμένα πλαίσια, μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στην εκμετάλλευση στην οικιακή εργασία, την παροχή φροντίδας και σε ανεπίσημους τομείς, όπου η επίβλεψη είναι ελάχιστη.

4. Προλαμβάνοντας την εργασιακή εκμετάλλευση

Η πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση απαιτεί μια πολυσύνθετη προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς φορείς (αρχές επιβολής του νόμου, επιθεωρητές εργασίας, κοινότητες, εταιρίες, κρατικές υπηρεσίες και διεθνείς οργανισμούς). Με την αντιμετώπιση των κύριων αιτιών και την εφαρμογή προστατευτικών μέτρων, μπορούμε να επηρεάσουμε σημαντικά την καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης.

4.1. Μειώνοντας την ζήτηση για εργασιακή εκμετάλλευση

Μια σημαντική πτυχή όσον αφορά την πρόληψη είναι η μείωση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται μέσω εργασιακής εκμετάλλευσης. Αυτό περιλαμβάνει:

Καταναλωτική επίγνωση και ηθικές αγορές:

Ενθαρρύνοντας τους καταναλωτές να κάνουν ενημερωμένες επιλογές με την ταυτόχρονη υποστήριξη σε εταιρείες οι οποίες είναι πιστές στις ηθικές εργασιακές πρακτικές.

Ενημερωτικές καμπάνιες μπορούν να αναδείξουν τη σημασία των σημάτων δίκαιου εμπόριου και ηθικής πιστοποίησης.

Εταιρική υπευθυνότητα: Εφαρμόζοντας και επιβάλλοντας πολιτικές που απαιτούν από τις επιχειρήσεις να διεξάγουν ελέγχους δέουσας επιμέλειας στις εφοδιαστικές αλυσίδες για την εξασφάλιση της ελευθερίας από την εκμετάλλευση. Αυτό συμπεριλαμβάνει ελέγχους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, διαφάνεια και πρωτοβουλίες ηθικής προμήθειας.

4.2. Ο ρόλος των επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις έχουν ένα κεντρικό ρόλο στην αποτροπή της εργασιακής εκμετάλλευσης με την υιοθέτηση υπεύθυνων πρακτικών:

Πρότυπα δίκαιης εργασίας:

Η καθιέρωση και τήρηση δίκαιων εργασιακών προτύπων τα οποία συμπεριλαμβάνουν αξιοπρεπείς μισθούς, ασφαλείς εργασιακές συνθήκες και εύλογο ωραριο εργασίας.

Εκπαίδευση εργαζομένων και

ενδυνάμωση: Παροχή εκπαίδευσης στους εργαζόμενους σχετικά με τα δικαιώματά τους και πρόσβαση σε μηχανισμούς καταγγελίας χωρίς το φόβο αντιποίνων.

Διαφάνεια της αλυσίδας εφοδιασμού:

Δημιουργία διαφάνειας στις αλυσίδες εφοδιασμού με την χαρτογράφηση πηγών και τη διασφάλιση ότι όλα τα επίπεδα τηρούν τις ηθικές πρακτικές.

5. Τι πρέπει να κάνετε αν υποψιάζεστε εργασιακή εκμετάλλευση

Η αναγνώριση των δεικτών της εργασιακής εκμετάλλευσης είναι το πρώτο βήμα για να γίνει η διαφορά. Ωστόσο, το να γνωρίζετε πώς να αντιδράσετε με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα όταν υποψιάζεστε ότι κάποιος υφίσταται εκμετάλλευση είναι ζωτικής σημασίας. Αυτό το κεφάλαιο παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες μπορούν να προβούν τα άτομα για να καταγγείλουν υποψίες εκμετάλλευσης, να υποστηρίξουν τα θύματα και να συνεργαστούν με τις αρχές, με τρόπο που προτεραιοποιεί την ασφάλεια όλων των εμπλεκομένων.

5.1 Πως να αναφέρουμε τις πιθανές περιπτώσεις με ασφάλεια

Εάν πιστεύετε ότι κάποιος είναι θύμα εργασιακής εκμετάλλευσης, η ανάληψη άμεσης δράσης μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την ασφάλεια και το μέλλον του. Με τον παρακάτω τρόπο μπορούν να γίνουν αναφορές με ασφάλεια:

1 Ενημέρωση τοπικών αρχών:

Κατανοήστε ποιες είναι οι τοπικές αρχές με τις οποίες πρέπει να επικοινωνήσετε – μπορεί να είναι η αστυνομία, εξειδικευμένες μονάδες καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, ή γραφεία επιθεώρησης εργασίας. Λαμβάνετε πάντα υπόψη την ασφάλεια και την επιθυμία των πιθανών θυμάτων πριν προχωρήσετε σε αναφορά.

Χρήση των εθνικών αριθμών επικοινωνίας:

Πολλές χώρες διαθέτουν ειδικές γραμμές επικοινωνίας για την αναφορά της εμπορίας των ανθρώπων και της εργασιακής εκμετάλλευσης. Αυτές οι γραμμές επικοινωνίας μπορούν να παρέχουν συμβουλές όσον αφορά τα απαραίτητα βήματα για να διευκολυνθεί η συμμετοχή των αρχών επιβολής του νόμου και των υπηρεσιών υποστήριξης.

3 Αλληλεπίδραση με ΜΚΟ:

Οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις οι οποίες εξειδικεύονται στις προσπάθειες καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων μπορούν να προσφέρουν καθοδήγηση και βοήθεια όσον αφορά τη διαδικασία αναφορών και μπορούν να λειτουργήσουν ως μεσάζοντες με τις αρχές, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

5.2. Υποστήριξη θυμάτων: Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να κάνουμε

Όταν αλληλεπιδράτε με πιθανά θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης, είναι απαραίτητο να προσεγγίζετε την κατάσταση με ευαισθησία και σεβασμό στην αυτονομία και την ασφάλειά τους. Ακολουθούν ορισμένες κατευθυντήριες οδηγίες:

Do's

Να αφουγκράζεστε χωρίς να επικρίνετε:

Να παρέχετε ένα ασφαλές χώρο για αυτά ώστε να μοιραστούν τις ιστορίες τους, εάν το επιλέξουν, χωρίς να τα πιέσετε για πληροφορίες.

Να παρέχετε πληροφορίες:

Μοιραστείτε πληροφορίες σχετικά με παροχές, υπηρεσίες υποστήριξης και τα δικαιώματά τους, όπως τα αντιλαμβάνεστε.

Don'ts

Μην έρχεστε σε αντιπαράθεση με τον εκμεταλλευτή: Η άμεση αντιπαράθεση μπορεί να κλιμακώσει την κατάσταση και να θέσει τόσο εσάς όσο και το θύμα σε κίνδυνο.

Μην υπόσχεστε πράγματα τα οποία δεν μπορείτε να πραγματοποιήσετε: Αποφύγετε να δίνετε υποσχέσεις σχετικά με νομικά αποτελέσματα ή συγκεκριμένες μορφές βοήθειας που μπορεί να μην είναι εγγυημένες.

5.3. Γραμμές επικοινωνίας (hotlines) για βοήθεια και περαιτέρω πληροφορίες στην Ελλάδα

Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας, καλώντας το 1555 ή μέσα από επίσημη αναφορά στο www.hli.gov.gr/epikoiononia

Εθνικός Μηχανισμός για την Προστασία Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων, καλώντας το 197.

Ελληνική Αστυνομία, καλώντας το 100.

6. Οικοδομώντας την ευαισθητοποίηση στην κοινότητά σας

Η ευαισθητοποίηση της κοινότητάς σας μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη της εργασιακής εκμετάλλευσης μέσα από την εκπαίδευση των πολιτών, όσον αφορά τους δείκτες και τους τρόπους αντίδρασης. Οργανώστε ή συμμετέχετε σε εργαστήρια, σεμινάρια και ενημερωτικές καμπάνιες για τη διάδοση γνώσεων και πόρων.

Η ανάληψη δράσης κατά της εργασιακής εκμετάλλευσης είναι υποχρέωση όλων των πολιτών. Με την ενημέρωση, την επαγρύπνηση και τη συμπόνοια, μπορούμε όλοι να έχουμε σημαντικό αντίκτυπο στις ζωές αυτών οι οποίοι επηρεάζονται από αυτή την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό το κεφάλαιο έχει ως στόχο την ενδυνάμωση των αναγνωστών με την γνώση και τα εργαλεία που χρειάζονται για τον αγώνα κατά της εργασιακής εκμετάλλευσης και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας όλων των εργαζομένων.

6.1. Η Δύναμη της Ευαισθητοποίησης και της Δράσης

Ολοκληρώνοντας αυτό το εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της εργασιακής εκμετάλλευσης, είναι απαραίτητο να επανεξετάσουμε τον κρίσιμο ρόλο της ευαισθητοποίησης του κοινού και της συλλογικής δράσης. Το ταξίδι μέσα από τα διάφορα κεφάλαια έχει αναδείξει τη σημασία της πολύπλευρης φύσης της εργασιακής εκμετάλλευσης, αποκαλύπτοντας την κρυμμένη παρουσία της στις κοινότητες, τις βιομηχανίες και την καθημερινή μας ζωή. Η μάχη έναντι της κατάφορης παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας απαιτεί τη συμμετοχή και την επαγρύπνηση κάθε ατόμου και φορέα της κοινωνίας.

6.2. Ένα κάλεσμα για δράση

Ο παρών οδηγός λειτουργεί ως ένα κάλεσμα για δράση προς τους αναγνώστες/τριες ώστε να οδηγηθούν στο σημείο να γίνουν ενημερωμένοι/ες υποστηρικτές/τριες και ενεργοί/ες συμμετέχοντες/ουσες στη μάχη κατά της εργασιακής εκμετάλλευσης. Παραμένοντας σε επαγρύπνηση, αναφέροντας ύποπτες δραστηριότητες, υποστηρίζοντας τα θύματα και προασπίζοντας τις δίκαιες εργασιακές πρακτικές, ο καθένας από εμάς μπορεί να κάνει τη διαφορά. Το μονοπάτι για την εξάλειψη της εργασιακής εκμετάλλευσης είναι μακρύ και γεμάτο προκλήσεις, αλλά με την αδιάκοπη προσπάθεια και αλληλεγγύη, είναι μια μάχη που μπορεί να κερδηθεί.

7. Ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τον κίνδυνο εμπορίας ανθρώπων για τους πρόσφυγες από την Ουκρανία.

Ο πόλεμος που συνεχίζεται στην Ουκρανία έχει οδηγήσει εκατομμύρια ανθρώπους να διαφύγουν από τα σπίτια τους, δημιουργώντας μία από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές κρίσεις στην πρόσφατη ιστορία. Μεταξύ αυτών που πλήττονται περισσότερο είναι οι γυναίκες, τα παιδιά, και άλλες ευάλωτες ομάδες, οι οποίες συχνά ωθούνται σε επικίνδυνες καταστάσεις που τους εκθέτουν σε αυξημένο κίνδυνο εκμετάλλευσης και κακομεταχείρισης. Η διάσπαση των κοινωνικών δομών, η απώλεια της οικονομικής σταθερότητας, και οι χαοτικές συνθήκες εκτοπισμού έχουν δημιουργήσει ένα εύφορο έδαφος για τους διακινητές ώστε να εκμεταλλευτούν την απόγνωση αυτών οι οποίοι αναζητούν ασφάλεια. Πολλοί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν την αβεβαιότητα στη διέλευση συνόρων και στα προσωρινά καταφύγια, όπου οι διακινητές μπορεί να παριστάνουν τους εργαζομένους σε ανθρωπιστικές οργανώσεις ή να παρέχουν ψευδείς υποσχέσεις βοήθειας, επιδεινώνοντας την ευαλωτότητά τους. Οι διεθνείς οργανισμοί και οι κυβερνήσεις εργάζονται αδιάκοπα για τη διευθέτηση αυτής της ανησυχητικής κατάστασης, αλλά η βαρύτητα της κρίσης υπογραμμίζει την άμεση αναγκαιότητα για ισχυρά μέτρα κατά της εμπορίας ανθρώπων και στοχευμένη υποστήριξη των ατόμων που κινδυνεύουν περισσότερο. Αυτό το μέρος του οδηγού περιγράφει τους κινδύνους τους οποίους διατρέχουν οι πρόσφυγες (από την Ουκρανία) και παρέχει δείκτες - κλειδιά που θα βοηθήσουν στον εντοπισμό και την παροχή υποστήριξης πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

7.1. Κατανοώντας τους κινδύνους

Η κατανόηση των κινδύνων που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων αποκαλύπτει την ανησυχητική ευαλωτότητα ορισμένων ομάδων (ιδιαίτερα μεταξύ των Ουκρανών προσφύγων).

- ▶ Στους βασικούς πληθυσμούς κινδύνου περιλαμβάνονται γυναίκες και παιδιά, ιδίως ασυνόδευτοι ανήλικοι, όπως και άτομα με περιορισμένους πόρους, έλλειψη εγγράφων ταυτοποίησης ή χωρίς δίκτυα υποστήριξης.
- ▶ Αυτοί/ες οι οποίοι/ες δε μιλάνε την τοπική γλώσσα, δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή έχουν προ-υπάρχουσες ευαλωτότητες, όπως αναπηρίες ή προηγούμενους εκτοπισμούς, είναι επίσης ιδιαίτερα επιρρεπείς.
- ▶ Συνήθεις μορφές εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνουν τη σεξουαλική εκμετάλλευση, τη διαβίαιη εκπόρνευση και πορνογραφία, την εργασιακή εκμετάλλευση σε τομείς όπως η οικιακή καταναγκαστική εργασία, η γεωργία, οι κατασκευές και οι παράνομες δραστηριότητες.
- ▶ Τα παιδιά κινδυνεύουν ιδιαίτερα από εξαναγκαστική επαιτεία, απάτες περί τεκνοθεσίας, και εμπορία με σκοπό σεξουαλική ή εργασιακή εκμετάλλευση.
- ▶ Άλλες μορφές εκμετάλλευσης συμπεριλαμβάνουν καταναγκαστικούς γάμους και εμπορία οργάνων.

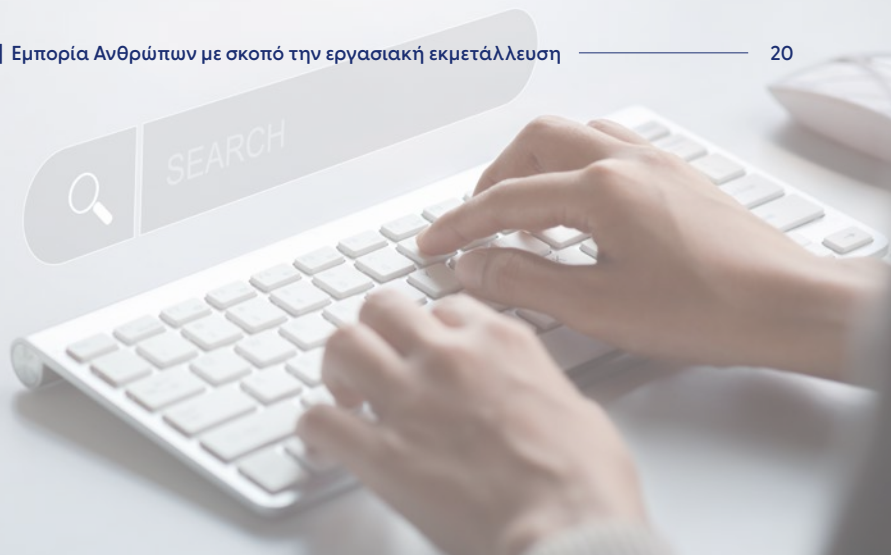
Τα εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται τους πρόσφυγες καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού τους, χρησιμοποιώντας εξαπάτηση, εξαναγκασμό, ή ψευδείς υποσχέσεις για ασφάλεια, εργασία ή στέγαση ώστε να τους χειραγωγήσουν. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι διαδικτυακές πλατφόρμες έχουν γίνει κοινά εργαλεία για τη στρατολόγηση, περιπλέκοντας περαιτέρω τις προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων.

7.2. Αναγνωρίζοντας τους δείκτες της εμπορίας ανθρώπων στους Ουκρανούς πρόσφυγες

- ▶ Γενικοί δείκτες περιλαμβάνουν άτομα τα οποία φαίνονται απομονωμένα, ελεγχόμενα, ή συνοδεύονται από κάποιον που μιλάει για λογαριασμό τους, καθώς και η έλλειψη εγγράφων ταυτοποίησης όπως τα διαβατήρια.
- ▶ Σωματικοί δείκτες όπως κακοποίηση, υποσιτισμός, παραμέληση και εμφανής φόβος ή έλλειψη εμπιστοσύνης προς τις αρχές είναι συχνά φαινόμενα.
- ▶ Για τα παιδιά, περαιτέρω κόκκινες σημαιές περιλαμβάνουν το φαινόμενο της μετακίνησης χωρίς συνοδεία ή με ενήλικα άτομα με τα οποία δεν έχουν κάποια σχέση, σημάδια παραμέλησης, κακής υγιεινής ή έλλειψη πρόσβασης σε εκπαίδευση και περίθαλψη.
- ▶ Η εργασιακή εκμετάλλευση συχνά περιλαμβάνει την απουσία συμβάσεων, την απλήρωτη εργασία, επικίνδυνες εργασιακές συνθήκες ή εξάρτηση από εργοδότες για τα βασικά αγαθά όπως η στέγαση ή η μετακίνηση.
- ▶ Στις περιπτώσεις της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, οι άνθρωποι μπορεί να φορούν ακατάλληλα για την εποχή ρούχα, να φέρουν τατουάζ ή σημάδια που υποδηλώνουν ιδιοκτησία ή να παρουσιάζονται με περιορισμό κινήσεων από τους εκμεταλλευτές τους.

Η αναγνώριση αυτών των μοτίβων είναι καίριας σημασίας για την αναγνώριση και παροχή βοήθειας στα θύματα.

8. Πηγές σχετικές με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αυτές οι πηγές (ενδεικτικές και όχι εξαντλητικές) παρέχουν έναν πλούτο πληροφοριών για όσους επιθυμούν να κατανοήσουν την έκταση, τον αντίκτυπο και την αντιμετώπιση της εργασιακής εκμετάλλευσης και της εμπορίας ανθρώπων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση για την έρευνα, την ανάπτυξη πολιτικών, τη συνηγορία και εκπαιδευτικές δράσεις οι οποίες έχουν ως στόχο την καταπολέμηση αυτών των ζητημάτων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων

 ec.europa.eu/anti-trafficking

Η επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Κομισιόν όσο αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει πρόσβαση σε νομοθεσία, έγγραφα πολιτικής και ένα ευρύ φάσμα πηγών και αναφορών όσο αφορά την εμπορία ανθρώπων.

Eurostat – Εμπορία Ανθρώπων

 ec.europa.eu/eurostat (αναζητήστε τον ορισμό «*Trafficking in Human Beings*»)

Η Eurostat αποτελεί την στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχοντας περιεκτικά στατιστικά δεδομένα και ανάλυση όσο αφορά την εμπόρεια ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένου του προφίλ των δραστών, διακινητές και τύπους εκμετάλλευσης.

FRA (Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα)

 fra.europa.eu

Παρέχει δεδομένα, έρευνα και αναφορές στις διάφορες πτυχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένης της εργασιακής εκμετάλλευσης και της εμπορίας ανθρώπων. Η εργασία τους συμπεριλαμβάνει έρευνες και μελέτες όσο αφορά τα δικαιώματα των μεταναστών, αιτούντων ασύλου και άλλων ευάλωτων πληθυσμών.

EMN (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης)

 ec.europa.eu/home-affairs/networks/european-migration-network_en

Παρέχει μελέτες, αναφορές και αναλύσεις πολιτικών οι οποίες σχετίζονται με την μετανάστευση και το άσυλο, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων όπως την εμπορία ανθρώπων και την εργασιακή εκμετάλλευση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Europol – Εμπορία Ανθρώπων

 www.europol.europa.eu (αναζητήστε τον ορισμό *Trafficking in Human Beings*)

Η Europol παρέχει πληροφορίες όσο αφορά το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων εντός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων τις επιχειρησιακές επιτυχίες, έρευνας, και ανάλυση τάσεων και μοτίβων της εμπορίας ανθρώπων.

Περαιτέρω Ανάγνωση και Έρευνα

GRETA (Ομάδα Εμπειρογνομών για τη Δράση κατά της Διακίνησης και Εμπορίας Ανθρώπων)

 www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/greta

GRETA, μέρος του Συμβουλίου της Ευρώπης, δημοσιεύει μελέτες στοχευμένες σε συγκεκριμένες χώρες, αξιολογώντας την εφαρμογή της Διακήρυξης περί Πράξης έναντι της Εμπορίας Ανθρώπων.

OSCE (Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη)

 www.osce.org/secretariat/trafficking

Το OSCE παρέχει πηγές, μελέτες και σχέδια δράσης που εστιάζουν στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με γεωγραφική εστίαση η οποία συμπεριλαμβάνει διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες.

